

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 331

תצוה | הימצאות בנקיון וטהרה תמידית

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

1. פתח דבר
5. ציווי עשיית בגדי כהונה
6. בגדי כהונה מכפרים
8. ארבעה בריבוע
11. בגד - שומר את האדם
13. החיצוניות משפיעה על הפנימיות
15. מראה כללי נקי ומסודר - לכבוד השי"ת
16. בני תורה - צבא המלך
17. יהודים היזהרו בדרכיכם!
18. החדשות שהסעירו את העיר
21. משמונה נשאר ארבעה
22. ארבע לשונות תחינה
27. העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והתפתח ספר מודיע ודבני דרכי יודים נייטאל אברג'יל זיע"א

8771301 345 נתיבות ת.ד 666 הקציר 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 לקבלת ד"גש של אור
קו 'המאיר לארץ'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת תצוה

פתח דבר

"מי מדד בְּשַׁעֲלוֹ מִים" (ישעיה מ, יב)? ואם כן, אין המים יכולים להכיל אותו.

אמר ליה רבי אבהו, בנורא באש טביל, דכתיב: "כי הנה ה' באש יבוא" (ישעיה סו, טו).

שאל אותו: ומי סלקא טבילותא בנורא? וכי מועילה טבילה באש?!

אמר ליה, אדרבה, עיקר טבילותא בנורא הוא,³ דכתיב: "וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים" (במדבר לא, כג).

עיניו של יוסי נדדו לדברי התוספות (ד"ה במאי טביל) ולמד את דבריהם הקדושים, ואלו הם:

צריך להבין מדוע לא הקשה אותו כופר קושיא יותר פשוטה: אם הבורא הוא כהן (שלכן נאמר: 'ויקחו לי

יום ששי שעבר, ז' אדר-א, היה יום פטירתו של משה רבינו עליו השלום.¹ ומכיון שיוסי היה צריך להכין דרשה לליל שבת, הוא חיפש רעיון שישלב בתוכו גם את הפרשה - פרשת תרומה, וגם את מעלתו של משה רבינו. ולאחר חיפוש הוא מצא את דברי הגמרא הקדושה (סנהדרין לט.) האומרת כך:

'אמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו - שאל כופר אחד את רבי אבהו, הרי אלהיכם כהן הוא, דכתיב: 'ויקחו לי תרומה' (שמות כה, ב), ותרומה נותנים לכהן. ואם כן כי קבריה למשה, במאי טביל (כאשר קבר הקב"ה את משה, כיצד נטהר מטומאתו (טומאת מת)?² ממשיך אותו כופר ואומר: וכי תימא במיא (אם תאמר שנטהר מטומאתו על ידי טבילה במקוה), והכתיב:

מעין החכמה

2. אותו כופר היה מאמין בגשמות הבורא ולכן טעה לומר שמקבל טומאה ממת. ולפי טעותו ענה לו. אך לפי האמת ודאי לא שייכת טומאה בדבר רוחני.

3. אמנם לפי האמת לא מועילה טבילה באש, ורק כדי לדחות אותו ענה לו כך.

1. וזה לשון המכילתא (פרשת בשלח, מסכתא דיוסי' - פרשה ה): "ויבני ישראל אל אכלו את-המן ארבעים שנה" (שמות טו, לה)... רבי אליעזר המודעי אומר, שבעים יום אכלו את המן אחר מיתתו של משה. הא כיצד? משה מת בשבעה בחדר ואכלו ממנו עשרים וארבעה ימים של אדר הראשון ושלישים של אדר השני ששנת עיבור היתה...

הוא ידע שעם ישראל הם בניו של הבורא,⁴ והדין הוא שכהן חייב להיטמא לבניו...

תרומה!), איך היה מותר לו לקבור את משה. והרי אסור לכהן להיטמא למת?

יוסי עצם את עיניו וחזר במחשבתו שוב על הדברים. ולפתע נעצר

והשיבו התוספות, שהקושיא הזו לא היתה קשה לאותו כופר, כי

מעין החכמה

הלא ראיתם בוודאי, כמוני כמוכם, את החומה האדירה שהקים השטן סחור סחור לכסא הכבוד, וכיצד חסם את כל הדרכים המובילות, למען לא יוכל אף אחד מצדיקי הדור, להיכנס לפניו מן המחיצה וללמד זכות כל שהיא על עם ישראל.

אלא שאני בתפקידי כ'גנב', לא נחתי ולא שקטתי, וכפי שחזקה על גנב כי יגיע למטרתו, אכן הצלחתי, בסייעתא דשמיא, למצוא לי איזה שהוא שביל עקלקל, אחורי ונסתר, והתגנבתי בעדו עד לפני כסא הכבוד...

כבואי שמה, שמעתי את השטן עומד ומקטרג לאמר:

'רבנו של עולם! וכי איזה ערך יש לכל הררי התורה והמצוות בהם עסקו היהודים במשך השנה החולפת. הן כל מה שעשו, לא עשו אלא לעצמם, לטובתם ולצורכם. ואפילו אותם אלו שמתנהגים בפרישות ובחסידות, מתכוונים, בסך הכל, להפיק מכך תועלת, ולקבל שכר טוב בעולם הזה ובעולם הבא - אך מי מהם בכלל חושב, לעשות במעשיו נחת רוח לבורא יתברך שמו?! מי מהם מתכוין בכלל לשם שמים?! - לעומת זאת, הבט נא וראה, אלו הרים גבוהים ואדירים של עבירות מתנשאים אצלם מעבר מזה!...

4. סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א (אמוני עם סגולה, חלק ג עמוד קעט - הועתק ברשות המחבר), וז"ל:

מפורסם עד מאוד היה הצדיק הקדוש, רבי צבי אריה מאליק - תלמידו של המגיד הקדוש, רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב - בכחו הנשגב ובפעולותיו הכבירות, לביטול קטרוגים מעל עם ישראל.

בקרב צדיקי הדור מתואר היה הצדיק מאליק במליצה: 'הגנב שמצד הקדושה'... שכן, מצליח היה לא אחת, לחתור מתחת לימחיצות ברזלי כבידות אשר הציב השטן בקטרוגיו במטרה לחצוץ בין ישראל לאביהם שבשמים - ותוך שמתגנב היה בעדן פנימה לעבר כסא הכבוד, היה עולה בידו ללמד זכות על ישראל קדושים, ולבטל מעליהם גזירות רעות ודינים קשים.

מסופר, כי כאשר ביקר פעם, רבי צבי אריה, אצל הצדיק הקדוש, הרבי רבי ברוך ממזיבוז', ביקשו הרבי רבי ברוך לספר, כיצד עלה בידו לבטל את הקטרוג הנורא, אשר העיב על ראשי עם קודש בראש השנה שחלף, ולהפוך את מדת הדין הקשה, שמתוחה היתה באופן איום - למדת הרחמים במיטבה.

נענה הצדיק מאליק והשיב:

את הבטחתו כמובן קיים, ולקראת אחת השבתות הבאות יצא הצדיק ממוזיבו' באורח די נדיר מעירו, ונסע לשבות שבת באליק.

בהזדמנות אחרת, כאשר העיב קטרוג קשה מאוד על עם ישראל, אשר טען בחובו גזירות מרות ועונשים חמורים ביותר, עמד הצדיק מאליק וטען לפני כסא הכבוד:

'ומה בכך, רבונו של עולם, אם חטאו לפניך בניך?! האם בגין כך יש כבר לגזור עליהם עונשים כה כבדים, חלילה וחס?! וכי יש אב שאינו מרחם על בניו, גם אם אינם הולכים, חלילה בדרך הישר, הלא מטבע האב לרחם על בניו, ואתה הלא העדות בנו לאמר: **'בְּנֵי אֲתָם לַה' אֱלֹהֵיכֶם''** (דברים יד, א) - הכי תעשה תורתך פלסתר, חס ושלוש!...!

חרה אפו של השטן בצדיק, המקלקל את עצותיו וְשֵׁם לְאֵל את עמליו, ודרש איפוא מבית הדין של מעלה, להעמיד את הצדיק עצמו בנסיון, כדי לבחוננו, אם אכן ירחם אף הוא על בנו ללא סייג, גם כאשר יענות את אורחותיו. נענה לו בית הדין, והסכימו להעמיד את הצדיק באותו הנסיון. חקק הצדיק את הדבר במדעיו, וידע, כי מכאן ואילך עליו להיזהר ביותר לשלוט ברוחו, שכן באופן עמידתו הוא בנסיון, תלוי מעתה גורלו של כלל ישראל.

חלפו נקפו ירחים, ובחודש אלול שבא לאחר מכן, נפל הצדיק למשכב. בינתים, הלכו והתקרבו הימים הנוראים, והמוני בית ישראל, אשר מורגלים היו בכל שנה ושנה לנהור אליקה, כדי להתברך מפי הצדיק בשנה טובה ובכתיבה וחתימה וטובה, נהרו גם הפעם כמימים ימימה. הצדיק עדיין טרם החלים ממחלתו, מצב בריאותו היה רופף ביותר, והמאמץ אשר כרוך היה בהענקת הברכות להמון המשחרים לפתחו לא הטיב עמדו כלל וכלל.

למשמע דברי הבלע האיומים הללו, צללו שתי אזני כפעמונים. עד שלא היה סיפק בידי השטן להמשיך ולשאת את ה'לעומת זאת' של קטרוגו, קפצתי ממקומי ופתחתי ללמד סיניגוריא על עם ישראל. נמתי ואמרתי:

רבונו של עולם! לוא אף יהי כדברי הקטיגור הצורר, כי כל תורתנו, תפילותינו, מצוותינו ועבודתנו, אינן אלא לצורך עצמנו, הרי הכתוב אומר: **"יְהִי חֶסֶדְךָ ה' עֲלֵינוּ כְּאֶשֶׁר יַחַלְנוּ לָךְ"** (תהלים לג, כב) - היה נא, איפוא, אף אתה, משפיע את חסדיך הטובים עלינו, לא למעננו כי אם למענך - 'כאשר יחלנו לך' - כפי שאנו מייחלים לך, אך מתכוונים למעננו, לטובת הנאתנו ולקיבול שכרנו - כך בדיוק תתנהג גם אתה עמנו. אבינו מלכנו, עשה למענך ולא למעננו!...

ובכן לא עזר לשטן מאומה, וטענתי, ברוך השם, נתקבלה כצודקת!

[ונחזור על הדברים: השטן עמד לפני כסא הכבוד וטען בלהט: עם ישראל לומדים תורה ומקיימים מצוות אבל ללא כוונה לשם שמים, הם לומדים ומקיימים מצוות כדי לקבל כבוד, ושכר, ועולם הבא, וכלל לא מתכוונים בשבילך בורא עולם...]

ומצד שני, הבט וראה אילו הרים גבוהים ונוראים של עבירות מתנשאים ממעשיהם...

ורבי צבי אריה טען לעומתו: רבונו של עולם, **אם כן עשה אף אתה כמותם ודאג לעצמך**, 'עשה למען אמינתך, עשה למען ברידתך וכו''. שהרי אם תדאג לבניך, בני רחומיך, אתה דואג לעצמך, שהרי שמך קשור בעם ישראל...].

משסיים הצדיק מאליק לספר את סיפורו, התרגש הרבי רבי ברוך עד לאחת, והבטיח לנסוע לשבות שבת במחיצתו, באליק.

בשום אופן! וכי הבורא הוא כהן
הדיוט?⁵
ובעקבות הקושיא הזו נכתבה
החוברת שלפניכם...

כהלום רעם! רגע! הדין הזה
שכהן חייב להיטמאות לקרוביו נוהג
רק בכהן הדיוט, מה שאין כן
בכהן גדול שאסור לו להיטמאות

מעין החכמה

לחדרו של הצדיק. כאן לא הסתפק בברכה
גרידא כי אם החל לגולל באזני הצדיק את כל
התלאות אשר עברו עליו כאשר ניסו למנוע
בעדו את הכניסה אל הקודש פנימה. הצדיק
אשר לרגל חולשתו הכבידה לא ידע מכל אשר
נעשה בחוץ, נתחלחל לשמוע כי בנו יקירו נהפך
לו לשומר הסף הניצב על דלת חדרו מבחוץ
ומונע בעד אנשים את הכניסה אליו ביד חזקה.

כראות הלה כי עלה בידו לעורר את אף
הצדיק על בנו, נתלהטה תשוקת
הנקמה בקרבו, והוא אזר עוז להוסיף עוד שמן
על המדורה. כל כך, עד אשר גמר הצדיק בלבו
לקנוס את בנו על מעשהו ולהטיל עליו עונש
כבד וחמור. הוא קרא מיד למשמשו וציווהו
להזמין את בנו לפניו.

כאשר נכנס רבי יוסף דוד פנימה, אזר הצדיק
את שארית כחותיו, והחל גוער בו
בנזיפה קשה ובחרי אף. לפתע, בתוך כדי דיבור,
נזכר הצדיק בדבר הניסיון אשר נגזר עליו בבית
הדין של מעלה. בִּרְרָגַע, שונתה ארשת פניו, ומדת
הדין נתחלפה במדת הרחמים. הוא פנה אל בנו
במילים רכות מחמאה, וביקשו בסבר פנים יפות,
כי מכאן ואילך, ירשה ליהודים החפצים לקבל
את ברכתו, להיכנס אליו פנימה באין מעכב...

הצדיק מאליק עמד בנסיון!...

5. את השאלה הזו שאל המקובל האלקי רבי
שמשון מאוסטרופולי זיע"א (ניצוצי
שמשון, פרשת תצוה - ד"ה 'ואלה הבגדים').

משראו בני הבית והמקורבים, בהימשך
המצב כך, עלול מצב בריאותו של
הצדיק להתדרדר עוד יותר, ובהתחשב
בעובדה, כי עבודת הימים הנוראים שלו,
דורשת כחות אדירים ועל אנושיים, נמנו
וגמרו, להציב את אחד המשמשים על פתח
הבית, כדי למנוע את כניסת המשחרים לפתחו,
ולהשיב, מחוסר ברירה, את פניהם ריקם.

ברם, בין הנוהרים הרבים, בלט אחוז לא קטן
של יהודים של צורה, מסולתו ומשמנו של
הציבור היהודי ברחבי המדינה, ומעמדו של
המשמש אשר הוצב בפתח, פעוט ופחות היה
מכדי להשיב את פניהם של יהודים כה נכבדים
ריקם. באין מנוס, הוצב בנו של הצדיק, רבי יוסף
דוד - לימים, ממלא מקומו - כשומר הסף, מתוך
תקוה, כי מעמדו שלו, בתור בנו הגדול של הצדיק,
יהיה נכבד דיו, כפי מיסת התקיפות הנדרשת
לעול דלת בפני גדולים וטובים ונשואי פנים.

באחד הימים הגיע ובה יהודי נכבד מאוד אשר
כמדת נכבדותו כך היתה גם מדת
תקיפותו, הלה לא היטה אוזן כלל להסבריו של
בן הצדיק, אף לא התרשם מעמידתו האיתנה
על הסף, ומשלא יכול היה להזיזו משם
בדיבורים, נטלו פשוט בזרועו ודחפו מן הדלת
ואילך כדי לפנות לעצמו את דרך הכניסה
פנימה. כאן נתלהטו הרוחות ואותו אדם עוד
מצא בסופו של דבר את עצמו פגוע ונעלב.

למעשה, לא ניתן היה לדחותו, ואחרי ככלות
הכל הצליח להידחף ולהיכנס

ציווי עשיית בגדי כהונה

לעשות בגדי כהונה, והנה אין טעם
הבגדים שוה, ומתחלקים לג' עניינים:

המכנסים - היו משום צניעות, וכמו

שנאמר: "וַעֲשֵׂה לָהֶם מְכַסֵּי

בֶּד לְכִסּוֹת בְּשָׂר עֲרוּהָ מִמֶּתְנִים וְעַד
יְרֵכָיִם יְהִי" (שמות כח, מב).

הכותונת, **המצנפת והאבנט** - היו

משום כבוד ותפארת, וכמו

שנאמר: "וּלְבָנֵי אֶהְרֹן תַּעֲשֶׂה כְּתֹנֶת

וְעֲשִׂיתָ לָהֶם אֲבָנִים וּמַגָּפְעוֹת תַּעֲשֶׂה
לָהֶם לְכַבֹּד וּלְתִפְאָרֶת" (שם פסוק מ).

ופירש הרמב"ן (שם פסוק ב), וז"ל: 'לכבוד

ולתפארת - שיהיה נכבד ומפואר

במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר

הכתוב: "כְּתָתָךְ יִכְהֶן פֶּאֶר" (ישעיה סא, י), כי
אלה הבגדים לבושי מלכות...⁶

ואילו הטעם לארבעת בגדי הכהן הגדול:

ציץ, חושן, אפוד, ומעיל - היה,

כדי להורות על הקדושה האלקית השורה

על הכהן גדול, ועל כך שהוא חוסה בצל

ה', שהרי מקומו הוא הבית מקדש.⁷

בפרשתנו, פרשת תצוה, ישנם 101

פסוקים. ומתוכם 43 פסוקים

(כל פרק כח) עוסקים בבגדי כהונה.

בפסוקים אלו נצטוינו לעשות בגדי

כהונה לאהרן הכהן ולזרעו,

בגדים אשר ישמשו אותם בעת

עבודתם במשכן ובבית המקדש.

ובפסוקים אלו מבואר שישנם בסך

הכל שמונה בגדי כהונה.

והם היו מתחלקים כך:

כהן רגיל (יכהן הדיוטי) היה משתמש רק

בארבעה בגדים (מתוך השמונה),

שהם: מכנסים, כותונת, מצנפת, ואבנט.

ואילו הכהן הגדול היה משתמש בכל

השמונה בגדים, שהם ארבעה

בגדי הכהונה של הכהן הרגיל, ונוסף

לזה בעוד ארבעה בגדים שהם: ציץ,

חושן, אפוד, ומעיל.

וכתב הגאון רבי זכריה דוד ולס

שליט"א (זכור לדוד - ציצית

ותפילין, עמוד סג), וזתו"ד: נצטוינו

מעין החכמה

7. ולכן כהן גדול שמתו אביו או אמו, לא

יוצא מהמקדש להשתתף בהלויה,

שנאמר: "וּיִמְן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יִחַלֵּל אֶת

מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵינוּ כִּי נִזְר שְׁמֹן מִשְׁחַת אֱלֹהֵינוּ

עָלָיו אֲנִי ה' (ויקרא כא, יב).

6. במאמר מוסגר: בגדי הכהן

הרגיל (מכנסים, כותונת,

מצנפת) היו עשויים מפשתן. חוץ מהאבנט

שהיה עשוי מפשתן ובתוכו ארוג

תכלת.

הרביעי - המעיל - היה עשוי כולו רק מתכלת. וכך נאמר: "וְעֲשִׂיתָ אֶת-מְעִיל הָאֶפֶוד כְּלִיל תְּכֵלֶת" (שמות כח, לא).

ופירש רש"י: 'כליל תכלת' - כולו תכלת, שאין מין אחר מעורב בו (ראה הערה).⁹

ומלבד השלשה טעמים שהיו בבגדי הכהונה, היה בהם ענין נוסף...

וכדי להראות על כך, בכל בגדי הכהן גדול היה **צמר צבוע בתכלת**, והוא הנקרא 'תכלת', כי התכלת מסמל על השראת השכינה...⁸

בכל בגדי הכהן הגדול היה צבע תכלת: שלשת הבגדים (ציץ, חושן, אפוד) היו שזורים מתכלת ופשתן (ועוד כמה חומרי גלם). ואילו הבגד

בגדי כהונה מכפרים

בחלקה הראשון של פרשת 'צו' (שבחומש ויקרא) התורה עוסקת בענייני הקרבנות השונים: עולה, חטאת, אשם, ושלמים - כפי

בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א אמר (אמרי נועם, פרשת צו - מאמר ז), וז"ל:

מעין החכמה

והפרשה השלישית היא פרשת צו ובה לבשו אהרן ובניו בפעם הראשונה את בגדי הכהונה.

ובפרשה הראשונה, פרשת תצוה, נצטוונו על הכנת שלש מערכות של בגדי כהונה. שתי מערכות של כהן גדול ומערכה אחת של כהן הדיוט (כהן פשוט), ונפרט:

מערכת הבגדים של כהן הדיוט הכילה ארבעה פרטי לבוש, והם: מכנסים, כותונת, אבנט, ומצנפת.

ומערכת הבגדים של הכהן גדול הכילה גם היא את ארבעת הבגדים הללו, ובנוסף להם הכילה עוד ארבעה, והם: אפוד, מעיל, חושן, וציץ.

וביום הכיפורים היה הכהן גדול לובש מערכה אחרת של בגדים והיא הנקראת 'ארבעת בגדי לבן'.

8. וכך היה ר' מאיר אומר (מנחות מג:): מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין? מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, שנאמר: "וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַיַת הַסְּפִיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהֵר" (שמות כד, ט), וכתוב: "כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת כְּסֵא" (יחזקאל א, כו).

9. ונרחיב עוד:

יש לנו בתורה שלש פרשיות בתורה העוסקות בבגדי כהונה. הראשונה היא פרשת תצוה שבה נצטוו עם ישראל על עשיית בגדי הכהונה.

הפרשה השניה היא פרשת פקודי, ובה עשו בני ישראל את הבגדים כאשר צוּוּ.

משום כך התעוררו חז"ל הקדושים (זבחים פח:) להבין גם את טעם סמיכות ענין הקרבנות לענין בגדי הכהונה בפרשת צו, ובלשון קדשם של חז"ל:

ואמר רבי ענני בר ששון, למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה?¹⁰ לומר לך - מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין'.

כלומר: כשם שלקרבנות שעם ישראל היו מקריבים היה כח גדול ועצום לכפר להם על עוונותיהם, כך גם לבגדי הכהונה שהיו הכהנים לובשים היה כח גדול ועצום לכפר על עוונותיהם של ישראל. **כותונת** - מכפרת על שפיכות דמים. **מכנסים** - מכפרים על גילוי עריות. **מצנפת** - מכפרת על גסי הרוח. **אבנט** - מכפר על הרהור הלב. **חושן** - מכפר על הדינין. **אפוד** - מכפר על עבודה זרה. **מעיל** - מכפר על לשון הרע. **ציץ** - מכפר על מעשה עזי פנים.

ועתה, ברשותכם, נעמיק יותר...

שהתורה מסכמת את הענין באומרה: "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאים ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים. אשר צוה ה' את-משה..." (ויקרא ז, לז-לח). ובחציה השני של הפרשה, מחלק 'רביעי' ואילך, התורה עוסקת בבגדי הכהונה, ובסדר הלבשתם על אהרן ובניו הכהנים.

אחד הכללים בפסוקי התורה הקדושה הוא, שבכל פעם שהתורה מסמיכה זה לזה שני עניינים שונים, דבר זה אינו באקראי חלילה, אלא יש לכך משמעות, כפי שלמדו זאת חז"ל (ברכות י.) ממה שנאמר: "סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר" (תהלים קיא, ח). דהיינו שגם סמיכות העניינים בתורה עשויה באמת וישר, ויש בה ענין גדול.

התורה הקדושה דומה לבנין מופלא הבנוי נדבך על גבי נדבך, אשר כל פרט ופרט שבו מדויק בתכלית, וממילא גם לסמיכות הפרשיות בתורה ישנה משמעות עמוקה, ונדרש מאתנו להתאמץ להבין את מה שהתורה רוצה לרמוז לנו בסמיכות זו.

מעין החכמה

רש"י שכוונת הגמרא היא **לסמיכותם בפרשת 'תצוה'**, בכך שנשמך ענין קרבנות המילואים לציווי על הכנת בגדי הכהונה.

10. רש"י במסכת זבחים (שם) מפרש שכוונת הגמרא היא לסמיכותם בפרשת צו'. ואילו בפירושו למסכת ערכין (טז.) מפרש

ארבעה בריבוע...

הלבוש הם ארבעה בגדי כהן, הכוונה דוקא לבגדי כהן הדיוט ולא לבגדי כהן גדול!

והטעם לכך, כי בגדי הכהן הדיוט מכוונים כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה, ואילו ארבעת הבגדים הנוספים של הכהן גדול מכוונים כנגד שם אדנ"י.¹² ומכיון שהבגדים של היהודי הפשוט מכוונים כנגד שם הוי"ה, לכן אמרנו שהם כנגד בגדי כהן הדיוט.

והנה, עתה, בעוונותינו, אין בכחנו לגלות את הארה הזו, רק בבגדי שבת. ולכן צריך האדם שיהיו לו בגדים נאים ומיוחדים לשבת,¹³ ואם יזכה ישרה עליהם שם הוי"ה.

וכאן נעצור ונספר:

בספר הנורא עץ חיים (שער מב - פרק א, מהדורא בתרא) נכתב כך:

דע כי ישנן ארבע בחינות באדם, והן: נשמה, גוף, לבוש, והיכל.

וגם בכל אחת מהארבע הללו ישנן ארבע חלוקות:

'נשמה' - נפש, רוח, נשמה, נשמה לנשמה (חיה).

'גוף' - עור, בשר, גידין, עצמות.

'לבוש' - ארבעה בגדי כהן הדיוט, שהם: כותונת, מכנסים, מצנפת, אבנט.¹¹

'היכל' - מדבר, שדה, חצר, בית.

וממשיך העץ חיים ומדגיש: ומה שאמרנו שארבעה חלקי

מעין החכמה

מה שאין כן, כהן גדול היה משמש כל השנה בשמונה בגדים, ועל ידי לבישתם היה פועל יחוד הוי"ה אדנ"י, ועל ידי היחוד הזה היה ממתיק את הדינים.

אבל ביום הכיפורים שצריך לשמש לפני ולפנים לבש ארבעה בגדי לבן, להמשיך מלובן העליון שאין בו דין כלל.

13. בספרנו חלב הארץ (חלק ו - עמוד 135, מהדורת תשפ"ג) כתבנו כך: צריך להיזהר מאוד בבגדי השבת שיהיו יפים ונקיים מאירים ומבריקים, ואין הכוונה רק על הבגדים

11. כתב הגאון הרב אהרן דויד שליט"א (ואד יעלה, שו"ת או"ח חלק ה - עמוד שמג), וזה לשונו: יואף שכתב המהרר"ו ע"ה הא בכהנים אין כוונתו לשלול שאר בני ישראל, רק כוונתו שאצלם הוי הלבוש להכרח גמור, אחר שקיימא לן: יכל כהן שעבד מחוסר בגדים עבודתו פסולה.

12. כתב הגה"ק רבי ישראל מקוזניץ זיע"א (אור ישראל, תיקוני הזוהר - דף ג ע"א):

הנה כהן הדיוט לא היה כחו כל כך להמתיק הדינים כל השנה, לכן לבש רק די בגדי לבן והמשיך הרחמים על ידיהם.

ומכובדים. ואם זה כך, אם הרגשת העונג נובעת מתענוג גשמי, אני צריך להתחיל ולעבוד (לזכות ולטעום את נועם השבת)...

בעקבות דבריו החל דיון סוער... ובסופו של דבר, לאחר שלא הצליחו להגיע לעמק השוה, החליטו לבדוק את הדבר באופן מעשי.

נבקע את יום שני הקרוב ליום נסיון. באותו יום נתנהגו כמו שאנו מתנהגים בשבת. וזה יהיה אבן הבוחן, אם גם אז נרגיש נועם ועונג - סימן שאנחנו עדיין בחוץ, ועוד לא זכינו לטעום מקדושת השבת.

וכך היה. ביום שני הם אכלו את מאכלי השבת והתנהגו כמו בשבת - ו... הרגישו את נועם ועונג השבת!

מי יכול לתאר את שברון רוחם. 'מה? כל העונג שאנו מרגישים נובע מעונג גשמי?! מה? כל החיים שלנו עברו בדמיון אחד גדול?!...'

מעין החכמה

מועיל מאוד אל הקדושה, להמשיכו אל האדם. ויצויר במחשבתו איך שאותיות השם הזה זְהִירָאִיל כולו נקוד חיריק.

וכשילבש הלבוש (היינו הבגדים העליונים), יכוין בשם הקדוש אכתריא"ל. וכשנועל את מנעליו יכוין בשם הקדוש יוצפחירו"ן... ועי"ש בחלב הארץ עוד.

בית מדרשו של החוזה מלובלין היה אבן שואבת לכל נפש טהורה וזכה שחפצה והשתוקקה להתקרב לבורא.

אלפי יהודים יראים ושלמים היו עוזבים כל אשר להם ומגיעים לבית המדרש של החוזה, ושם שהו ושאפו לקרבם את אותו הוד אלקי טמיר וגנוז שהאיר אצל החוזה באתגליא!

פעם אחת התוועדו קבוצה מתלמידיו הגדולים ושוחחו על השבת. ובמהלך ההתוועדות סיפר אחד מהמתוועדים:

'בשבת אני חש עונג גדול. ובזמן האחרון התחלתי להסתפק: האם הרגשת העונג שאני חש בשבת נובעת מכך שאני זוכה להרגיש את קדושת השבת, ואם כן אשראי שזכיתי! או שבאמת עוד לא זכיתי כלל לחוש את נועם השבת, והסיבה שאני מרגיש עונג, כי סוף סוף יש אוכל טוב, אוריה נוחה, ובגדים יפים

העליונים אלא אף בבגדים הפנימיים יש להיזהר ביותר. **וצריך לייחד בגדים מיוחדים לשבת קודש ושלא יתערבבו עם בגדי חול...**

וכאשר אדם בא ללבוש בערב שבת את החלוק של שבת (והיינו הבגדים הצמודים לבשר), יכוין בשם הקדוש זְהִירָאִיל, שהוא סוד החלוק של השם יתברך הנזכר בפרקי היכלות, והוא

'כן' - השיבו בשפה רפה.
'אם כן' - נענה הרבי ואמר - 'אין זה דמיון כלל ועיקר, שכן בגדי שבת, אפילו אם לובשים אותם בימי החול, יש בכחם להקנות הרגשה מעין טעם קדושת השבת...¹⁴

ועתה, אחר ההקדמה הארוכה הזו, **ברצוננו להתמקד בפסוק אחד מן הפרשה:**

בפרשתנו נצטוינו על עשיית המעיל, וכך נאמר: **"וְעָשִׂיתָ אֶת־מְעִיל הָאֶפֶוד כְּלִיל תְּכֵלֶת. וְהָיָה פִּי**

כשדמעתם על לחיים ועיניהם מושפלות לקרקע, הם נכנסו לחדרו של החוזה וסיפרו לו את הסיפור...

שמע הרבי ותמה עד מאוד, כי ידע את גודל מעלת וקדושת תלמידיו, והיתה זו פליאה גדולה בעיניו, איך לא עלה נסיונם יפה?

הרכין הרבי ראשו על ידיו ושהה כך רגעים אחדים, לבסוף נשא פניו אליהם ושאלם: 'האם לבשתם בגדי שבת?'

מעין החכמה

ראה שהוא נשאר לבדו, כל הבית מדרש ריק, אין שם איש!

ויתביש מאוד ויסר טליתו וילך בכל החדרים, עד שבחדר אחד מצא איש זקן אחד יושב ולומד גמרא...

וישאל אותו: 'מפני מה עשו לי הבושה הזאת?'

ויאמר לו הזקן: 'חלילה שיביישו אתכם, הסיבה שהם יצאו כי עתה המלאך מט"ט שר 'מזמור שיר ליום השבת', וכולם רצו לשמוע קול שירתו.'

'אם כן' - שאל הנועם אלימלך - 'מדוע אתה לא הלכת לשמוע את השירה?'

'אני לא יכולי - השיב הזקן - 'מכיון שנהגתי כל ימי חיי להחליף את בגדי ביום שבת בבוקר, ולא ביום ששי, ולכן אין לי כח בנפש להכיל את קדושת השירה הזו!'

14. וכאן עלינו לעורר: את בגדי השבת חייבים ללבוש לפני כניסת השבת. ולכן לא יפה עושים אלו שבליל שבת לבושים עדיין בבגדי חול ואת בגדי השבת לובשים רק בשבת בבוקר. **ובענין** זה נספר (ליקוטים יקרים - עמוד 219, לגאון הרב אריה ליב זיע"א):

הנועם אלימלך נפטר ביום ששי ונטמן אחר צלות. וכשבא לעולם העליון הכניסו אותו (לאותה שבת בלבד) לגן עדן התחתון.

וכשהגיע זמן התפילה הכניסו אותו לבית המדרש (שבגן עדן) להתפלל, וקודם קבלת שבת אמרו לו: 'בכבוד! תעלה שליח ציבור!'

התפילה זרמה עד שהגיעו לאמירת 'מזמור שיר ליום השבת'. כשהגיעה התפילה לשם לפתע השתורר שקט מעיק... הסתובב רבי אלימלך לאחריו לבדוק מדוע, ולהפתעתו

11 מסילות אל הנפש

פרשת תצוה - בגד - שומר את האדם

והקשה הגה"ק הרב אליעזר טרילינגר זיע"א:¹⁵ אם המילים 'לא יקרע' הן ציווי אז מדוע הן נכתבו בלשון בקשה. לכאורה היו צריכים להיכתב בלשון ציווי 'אל תקרע'? ולפני שנביא את תשובתו נקדים...

ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה-לו לא יקרע" (שמות כח, לא-לב).

ועל המילים האחרונות: 'לא יקרע', כתב רש"י כך: 'כדי שלא יקרע, והקורעו עובר בלאו, שזה ממנין לאוין שבתורה'...

בגד - שומר את האדם

הקב"ה בתפילותיו, בלימוד התורה ובקיום המצוות הממלאים את חיינו. לכן, כמו הכהנים בעבודתם בבית המקדש, כל אחד ואחד מישראל צריך שיהיה לבוש מיוחד, שיהיה ניכר שהוא משרתי ה'.

לבושו של יהודי צריך להיות מיוחד בשלשה דברים:

ראשית, שיהיה לבושו צנוע ולא כאופנות החדשות של הגויים שכל עניינם לעורר תאוות ומחשבות רעות ולבוז כל קודש.

שנית, להיזהר מלבוש האסור על פי תורה, היינו לבוש שמעורב בו צמר ופשתים יחדיו שזה שעטנז,

בשיעור שמסר הגה"צ הרב שמשון דוד פינקוס זיע"א (תפארת שמשון, שמות - עמוד שמא) אמר, וז"ל:

בפרשת תצוה נאמר: "וְעִשִּׂיתָ בְּגָדֶי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֲחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת" (שמות כח, ב).

בפרשה זו (פרשת תצוה) מרחיבה התורה בתיאור הבגדים המיוחדים, המפוארים והקדושים שלבשו הכהנים בעת עבודתם בבית המקדש.

ובאמת, כל ישראל נקראים כהנים, כדכתיב: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכְתַּת כֹּהֲנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ" (שם יט, ו). כל אחד מישראל עומד תמיד ומשרת לפני

מעין החכמה

ותיכף בא בחזרה ויאמר: 'בשביל כבודכם, התירו לו, ונתנו לו את הכחות, לשמוע את שירתו של המלאך מט"ט!...' **וילכו** שניהם יחד...

15. משנת רבי אליעזר (פרשת תצוה - ד"ה בפסוק יכפי תחרא!).

תוך כדי שיחתם, הגיע מלאך הוודיע לרבי אלימלך: 'המלאך מט"ט מבקש ממך לבוא ולשמוע שירתו'.

ויען לשליח: 'אם האיש הזה יבוא אתי - אלך, ואם לא - לא אלך!'

השומרת את האדם מפני העבירות.

הראשונים שלבשו בגדים היו אדם

וחוה, כדכתיב: "ויעש ה' וילבישם" (בראשית ג, כא), וביארו חז"ל (בראשית רבה, פרשה כ - אות יב) שהמילה 'עור' רומזת גם על 'אור', שבאמת מי שבגדיו הם בגדרי הצניעות והקדושה לבוש הוא תמיד 'כתנות אור'.

בגדי אדם וחוה היו בגדים שהלבישם הקב"ה והם היו כתנות אור, וכן כל מי שדואג שמלבושיו יהיו כלבושי אדם ואשתו בבגדים צנועים ומנעלים מתאימים, לבוש ועטוף הוא מכף רגל ועד ראש באור יקרות של קדושה.

כל שכן בגדי מצוה, היינו הציצית, שהיא כתנות אור ממש המצילה מפגעים רעים כדרך שהמזווה שומרת דלתות ישראל, וכמו כן כיסוי הראש שהוא עטרת תפארת ונר אלקים דולק על ראשנו, שניהם שומרים אותנו מכל פגעי העולם.¹⁶

ומכיון שכך נרחיב...

ואיסור שעטנז שוה לאיסור אכילת חזיר.

שלישית, בלבוש של מצוה, היינו ציצית השקולה כנגד כל המצוות.

נדמה לאדם שענין הבגדים הוא בסך הכל ענין חיצוני ולא כל כך חשוב, אבל האמת היא שיש בהם נקודה פנימית ועמוקה ולכן הם תופסים מקום חשוב בעבודת ה'.

ענין הבגדים בטבע הוא בעיקר לשמש להגנה על חיצוניות האדם מפני פגעים מבחוץ כגון: קור חום וכדומה.

אך באמת הם משמשים גם לשמירה על פנימיות האדם, והדבר נראה בחוש שהרי עינינו רואות שמי שלבוש בגדים המורים שהוא שומר תורה ומצוות קשה לו להסתובב ולהתחבר עם אנשים פורקי עול, ויש בזה הגנה גדולה מפני השפעות רעות. וכי יוכל להיכנס למסעדה שאינה כשרה למהדרין מן המהדרין או לאיזה מקום מפוקפק, כל שכן הלושב חלוקא דרבנן?! **תופעה זו אינה במקרה, אלא יש בבגדים קדושה**

מעין החכמה

לנקיון הנשמה, וזהו סוד הכתוב: "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר" (קהלת ט, ח), ואמרו בגמרא הקדושה (שבת קנג):

16. ובספרנו חלב הארץ (חלק ב - עמוד 96, מהדורת תשפ"א) הרחבנו בזה, וכך כתבנו שם: נקיון הבגדים הוא סמל

החיצוניות משפיעה על הפנימיות

מבולגן ומרופט, קרוב לוודאי שגם פנימיות נפשו מבולבלת ומרופטת, וברור אם כן שאדם שפנימיות נפשו מבולבלת ומרופטת אינו כלי ראוי ללמוד ולקבל תורה, ובוודאי לא בהעמקת הדעת ובסברא ישרה כלל...

ולפיכך אין לו לאדם להקל ראשו (בסידור הופעתו ומראהו הנקי בעיני ההמון) נוכח דברים נשגבים אלו שעומדים ברומו של עולם ממש.

מכח אלו הדברים ברור ומוכן מדוע מצינו אצל רבותינו גדולי ישראל מגידי השמועה שעל אף סדר יומם העמוס מצאו מקום מכובד לדברים חשובים אלו, וכן הורו לתלמידיהם ולדורות הבאים אחריהם, ומכח זה העמידו דורות ודורי

ה' יתברך זיכה אותנו ברחמי הרבים לכתוב סדרת ספרים המכונה בשם 'חלב הארץ', ושם (חלק ב - עמוד 122, מהדורת תשפ"ג) הארכנו בענין זה, וכך כתבנו שם:

הנה נודע מפי גדולי ישראל צדיקי הדורות שתנועות האדם החיצוניות משפיעות מאוד על הפנימיות שלו.

ולכן ישנה חשיבות רבה למראה הנאה והמסודר של האדם, שהמראה החיצוני מסייע רבות לפנימיות האדם, ועוזר לו לזכות למחשבה צלולה וליציבות הדעת בעבודת השם יתברך.

ומאידך, כאשר התנועות החיצוניות של האדם מבולבלות וחסרי יציבות, ובנוסף גם מראה הפנים שלו

מעין החכמה

וכתב הגאון הקדוש רבי יעקב עמדין, היעבי"ץ זיע"א (עבודה זרה כ:): אמר רבי פינחס בן אייר, תורה מביאה לידי זהירות, זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות...

ונראה לי שמדת הנקיות כוללת בתוכה גם נקיות מהחטא וגם נקיות הגוף ומלבושיו מלכלוך... ואמרינן בשבת (קיד:): כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדיו חייב מיתה - שהחושש על נקיות נשמתו חושש גם על נקיות בגדיו שהם תכשיטיה, והוא דבר שקלי לנהוג בנקיות אדם חכם שלא ידמה לבהמה...

תנן התם, רבי אליעזר אומר: שוב בתשובה יום אחד לפני מיתתך!

שאלו תלמידיו את רבי אליעזר, וכי אדם יודע באיזה יום ימות שידע לשוב יום אחד לפני כן?

אמר להן רבי אליעזר: וכל שכן הוא, כיון שאינו יודע ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא שכל ימיו עוברים עליו בתשובה, ואף שלמה אמר בחכמתו: **'בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר'**, וכוננתו שהבגדים הם משל לנשמה שצריך אדם לשומרה טהורה ונקיה, ועל כן ישוב בתשובה תמיד...

דורות של מורי הוראות קדושות וישרות
 בקרב כל ישראל...¹⁷
והאמת היא שאנו כבר עומדים
 ומצווים על כך...

מעין החכמה

ח"ו: 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה',
אבל אם מחשבתו כפופה להשם והלב נכנע
ונשבר - אין כל רע בגו (בגב ובגוף) **זקוף ובראש**
מורם. ולהיפך התנועות החיצוניות משפיעות
 על הפנימיות, וזקיפות הקומה והראש
 מסייעת לזקיפות המחשבה ויציבות הדעת.

רבי נתן צבי היה גם דורש מתלמידיו, שיהיו
 מלובשים בגדים שלמים ונקיים, מרוחצים
 למשעי (באופן נקי ביותר), ומסופרים כראוי,
 כשהרגיש בתלמיד שאיננו מדקדק
 בתלבושתו, היה גוער בו.

בתקופות הראשונות של הישיבה החזיקו
 חייט מיוחד, להטליא את בגדי
 התלמידים, ויש שרבי נתן צבי בעצמו היה נלוה
 עם התלמידים אל החייט כדי לפקח שהתפירה
 תהיה מדוייקת. קרה פעם שהופיע לפניו
 תלמיד וחסר לו כפתור בבגדו, ולקח רבי נתן
 צבי כפתור חוט ומחט, ובא אליו לתפור לו את
 הכפתור. וכן היה רבי נתן צבי נוזף בתלמיד
 שהזניח את שערותיו, או ציפורניו, ויש אשר
 היה משלחו מביתו, ומצוה עליו לגוזזן מיד.

פעם קנה מתנה לאחד התלמידים הוותיקים
 אולר לציפורנים בתוך נרתיק של עור,
 והזהיר אותו נמרצות (באופן נמרץ ותקיף) לשמור
 עליו, ולהשתמש בו. גם בדברים אלה ראה רבי
 נתן צבי התגלות הכחות הפנימיים, ומשום כן
 יחד להם תשומת לב מיוחדת, היו אמרות
 שגורות בפיו: 'חור בשרוול - הוא חור בראש',
 'מגבעת מקומטת ומרופטת - סימן לראש
 מבולבלי'. וכהנה רבות. אודות לדרכי חינוך

17. הגאון הקדוש רבי נתן צבי פינקל,
 'הסבא מסלבודקא' זיע"א, היה
 מדקדק מאוד בהליכותיהם הנימוסיות של
 התלמידים. וכך העיד הגאון הרב דוב כ"ץ
 בספרו תנועת המוסר (חלק ג - עמוד 273 והלאה,
 מהדורא חדשה), וז"ל:

כל מי שהופיע לפניו (לפני 'הסבא מסלבודקא'),
 ובפרט מצעירי התלמידים, היה כאילו
 מעביר מִסְקָר (סקירה) על כל תנועותיו, ובוחר
 את עמידתו, את ישיבתו, את נענוע ידיו
 ורגליו, ואת נדנדו עיניו ועקימת שפתיו...

והיה אם הוא היה מבחין שאותו אחד עושה
 תנועה ללא מחשבה, וכגון: שהוא
 ממשמש סתם באצבעותיו באיזה חפץ, או
 משחק בציציות המפה שעל השולחן, או
 מנדנד את הכסא שהוא יושב עליו וכו', היה
 מעמיד אותו על המקום.

'הסבא מסלבודקא' ראה בכל תנועה לא
מחושבת ביטוי לרשלנות, לאי
תשומת לב, לחוסר יציבות, שצפויות לה
תוצאות חמורות.

הוא הקפיד מאוד גם על צורתם החיצונית של
 התלמידים, שיהיה גופם זקוף, ראשם
 ישר, ועמידתם איתנה ויציבה. את דברי חז"ל
 (ברכות מג:): 'המהלך בקומה זקופה אפילו
 ארבע אמות כאילו דוחק רגלי השכינה' - פירש
 שכוונתם לזקיפות הקומה בתוך הלב פנימה,
 שלא מרגיש את השכינה והשגחת השם יתברך
 על כל צעד ושעל, ומעלה על מחשבתו שכאילו

מראה כללי נקי ומסודר - לכבוד השי"ת

ולא רק זאת, אלא מכלל הכתוב: 'הפון לקראת אלהיך ישראל', לומדים שנצרך שיתן דעתו שיהיה מראהו הכללי נאה נקי ומסודר, וישא קל וחומר בנפשו אם הבא לפני שר או אדון בשר ודם הבא מטיפה סרוחה שהיום כאן ומחר בקבר מציין עצמו בבגדים נאים ומכובדים, הבא לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אשר מלוא כל הארץ כבודו, והוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים, והוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ובידו הכל ואין נסתר ממנו מאומה, לא קל וחומר שצריך לציין עצמו בבגדים נאים ומכובדים.

הנה כי כן, אשרי איש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה, להיותו נזהר תמיד שבעת אשר יבוא לקיים מצוות ה' כלימוד תורה ותפילה, שיהיו בגדיו נקיים מכל רבב ולכלוך, וכן יהיו מגוהצים נאים ומכובדים, וכן מראהו

וכך כתבנו בספרנו חלב הארץ (חלק ב - עמוד 90, מהדורת תשפ"ג), נצטוינו בדברי הנביא עמוס: "הכון לקראת אלהיך ישראל" (עמוס ד, יב), ופירושו של דבר:

קודם שניגשים לעמוד לפני ה' יתברך בתפילה ובדברי הודאה שבח ותהילה, צריכים להכין את גופנו שיהיה ראוי לכך. וזאת על ידי שמנקים אותנו לפני.

וישנן שתי בחינות של נקיון: נקיון חיצוני ונקיון פנימי.

נקיון חיצוניות הגוף כולל נטילת ידים כהלכה, רחיצת פניו ופיו (צחצוח שיניים).

ונקיון פנימיות הגוף כולל נקיון הקרביים ובני מעיים.

מעין החכמה

מרובה שרשים וענפים ששולחו נטישותיו לכל רחבי תבל וגובהו הגיע עד רום שמים, הוקמו עשרות עשרות מפעלי תורה ויראה, גודלו אלפים ורבבות תלמידים, התפתחה שיטה מחשבתית עמוקה ומקיפה, חדרה השפעה עצומה בין שכבות נרחבות, ותנועת המוסר הלכה והתפשטה בממדים גדולים לשטחים רבים ולמרחבים שונים...

אלה לבשו תלמידי ישיבת סלבודקא צורה חדשה, ועוצבה להם דמות של צעירים זריזים וממולחים, ישרי גיו, וזקופי קומה, בעלי נימוסים הגונים, שמחי לב, וטובי מזג, המעורים בַּתְּבָרָה ובציבור, ואשר לבושם נאה, פרקם נאה, ומשאם ומתנם עם הבריות נאה.

ובדרך זו צמח ועלה מגרעין קטן שהניח רבי נתן צבי בסלבודקא אילן עבות

הכללי נאה ומכובד, המותיר רושם טוב על רואיו, וזהו מכלל כבוד ה' יתברך, שהמשמשים לפניו מופיעים במראה מכובד כראוי לפני המלך ואשריו...¹⁸

בני תורה - צבא המלך

לתת דגש על בגדיהם שיהיו מצויינים בלבושיהם בעת לימוד תורה ותפילה.

וביותר צריכים להיזהר מאוד כאשר יוצאים לרחובה של עיר,

שבבגדיהם לא ימצא כל רבב (כתם) כלל ועיקר, ושיהיו בגדיהם נקיים ומגוהצים כראוי, ופניהם יהיו מאירות וזוהרות, מסופרים ומסורקים יפה ופאותיהם מסודרות יפה אחרי האזנים, (ואלו המסלסלים פאותיהם יסלסלום יפה במסרק כדי שלא יהיה מראהן מראה מרושל), ולא תתגנה התורה בפני הבריות ח"ו.

הדברים האמורים נוגעים לכל יהודי ויהודיה. כל יהודי ויהודיה

חייבים לדעת שהלבוש החיצוני משפיע על הפנימיות! ואם מסתובבים ברחוב עם בגדים מרופטים ומרושלים, זה משפיע על הפנימיות - ואז, הנפש נחלשת והאדם מאבד חלקים נרחבים וחשובים מעוצמת נפשו...

וקל וחומר הדברים אמורים לגבי קהל

קדושים, **חובשי ספסלי בית המדרש, בני תורה החביבים, אשר המה נושאים כתרו של מלך -** כתרי תורה, ומאן מלכיה? - רבנן! שצריכים

מעין החכמה

גדול ביותר, צריך לשמור את הבגדים ביותר, כי כל מי שגדול יותר מדקדקין עמו יותר.

ודע כי על ידי שאינו שומר את הבגדים מכתמים, על ידי זה עושה פירוד בין קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואז שולטת שפחה בישא שהיא מלכות הרשעה והוא כמורד במלכות בר מינן, ועל ידי זה פרנסתו בטורח ובכבידות.

ולפיכך צריך להיזהר שהבגדים יהיו שלמים תמיד ולא קרועים, כי כשהבגדים קרועים, חס ושלום, הוא קלקול השמירה, כי הבגדים הם בסוד החשמ"ל שהיא שמירה...

18. ובמאמר מוסגר: בשיחה שמסר הגאון הקדוש רבי נחמן מברסלב

זיע"א, האריך להפליג מאוד בחומרת המזלזל בנקיות בגדיו, וכתב שהמזלזל בנקיות בגדיו ובשלימותם גורם פגם גדול בעולמות העליונים... והפגם הזה גורם לקושי בפרנסה... ומתקלקלת השמירה הרוחנית שסביבו...

וזה לשונו הקדושה בספרו ליקוטי עצות (ערך בגדים, אותיות א-ז): צריך לשמור מאוד את הבגדים שלא יבזה אותם רק לשמורם היטב מכתמים ולכלוך. כי הבגדים בעצמן הם דנים את האדם אם אינו מכבדם כראוי. וכל מי שהוא

פרשת תצוה - יהודים היזהרו בדרכיכם!

כלל, אולם כשבא לפניכם חכם הדור בלבשו ומראהו נאה, נקי ומסודר דמותו עושה רושם ומתקבלים דבריו על לב שומעיהם... וראה עוד מה שהארכנו בחלב הארץ שם.

ועתה נשוב ונחזור לקושייתו של הגה"ק הרב אליעזר טרילינגר זיע"א: אם המילים 'לא יקרע' הן ציווי אז מדוע הן נכתבו בלשון בקשה. לכאורה היו צריכים להיכתב בלשון ציווי 'אל תקרע'...?

יהודים היזהרו בדרכיכם!...

הראשון (וכעבור 490 שנה, ב'ט' באב שנת 3828 לבריאת העולם נחרב בית המקדש השני).²⁰

כאשר ראה הנביא ירמיה את החורבן, הצטער ואמר: "עֲשֵׂה ה' אֵשֶׁר

וביותר צריכים להיזהר בכל זה תלמידי חכמים המורים לעם ה' תורה ומצוות חוקים ישרים ותורות אמת, שחובה עליהם יותר מכל אחד ואחד להיותם מצויינין בלבושיהם ובמראהיהם, שכבר אמר שלמה המלך: "חכמת המסכן בזויה, ודבריו אינם נשמעים" (קהלת ט, טז), דהיינו חכם שלא נראה הדור בלבשו אלא מראהו מראה מרושל הממסכן את בעליו, דרך בני אדם לזלזל בדבריו ולא לקבלם כלל, שאין מחשיבים אותו לחכם

וכך ביאר הרב אליעזר טרילינגר זיע"א (עם תוספת הסבר):¹⁹

כידוע, ב'ט' באב שנת 3338 לבריאת העולם, נחרב בית המקדש

מעין החכמה

שהמלמד יושב על הארץ ובוכה... הכפרי לא יכול היה להבין - למה הוא יושב על הארץ ובוכה חרישית, והרי אני משלם לו משכורת בזמן!...

טוב, הכפרי התעטף נכנס בשקט לחדרו של המלמד, ניגש אליו ושאל: 'למה כבודו בוכה, אולי כואב לו משהו?' השיב המלמד: 'וכי אתה לא יודע שהיה פעם חורבן בית המקדש? אני בוכה על החורבן'.

השתומם הכפרי, ושאל: 'מותר לי גם להשתתף? יודאי, כל יהודי צריך לבכות על חורבן בית המקדש'. הכפרי מיהר להתיישב לידו על הארץ והתנועע.

19. משנת רבי אליעזר (פרשת תצוה - ד"ה בפסוק 'כפי תחרא').

20. סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זיע"א (להגיד - חומש המגידים, פרשת בראשית עמוד 23), וז"ל:

שמעתי פעם סיפור על כפרי שהיה לו בן, ורצה לשכור מלמד לבנו. והרי הכפר רחוק מהעיר ואיך יבוא מלמד עד הכפר מדי יום, מה עשה? שכר מלמד תלמיד חכם שיתגורר אצלו כל ימות השבוע, וילמד את בנו תורה, והוא, כמובן, ישלם לו שכרו. לילה אחד התעורר הכפרי, וראה שבחדר של המלמד יש אור, באמצע הלילה, הסתכל היטב מהחלון וראה

פרשת תצוה - החדשות שהסעירו את העיר

היזהרו לא לחטוא, כי אם תחטאו יגרמו העוונות שלכם למעיל שלי להיקרע!

המילים 'לא יקרע' זה בקשה - בבקשה מכם אל תקרעו לי את המעיל!

וזה שאמר ירמיה: 'ביצע אַמְרָתו אשר ציוה מימי קדם' - הרי הקב"ה ציוה (מימי קדם) בפרשת תצוה לשמור על המעיל שלו שלא יקרע ('לא יקרע'), ואנחנו, בעוונותינו, לא זכינו והמעיל נקרע!

אך לא רק המעיל נקרע!...

זָמַם, בַּצֵּעַ אַמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִיָּמַי קֶדֶם" (איכה ב, יז)...

וביאר רבינו בחיי (שמות יג, א), שהמילה 'אַמְרָתוֹ' פירושה 'מעילו'. והכוונה למעיל שבבגדי כהונה, שכן הקב"ה יש לו שמונה בגדים כמו בגדי כהונה.

ופירוש המילה 'ביצע' - קרע, והיינו שהקב"ה קרע את מעילו.

ולפי ההקדמה הזו מובן הפסוק היטב: "כִּפֵּי תַחֲרָא יִהְיֶה-לוֹ לֹא יִקְרַע" (שם כח, לב) - הקב"ה מתחנן לעם ישראל ואומר: בְּנֵי!

החדשות שהסעירו את העיר...

במרכזה של העיר קראקא. שכונה שבמהלך השנים הלכה והתפתחה, עד שנהפכה להיות אחת הקהילות

בסביבות שנת ה' אלפים ס"ד לבריאת העולם (1034 למניינם) הוקמה שכונה יהודית

מעין החכמה

אמרו להם: 'טיפשים, מה לא מובן לכם, וכי אתם לא יודעים שנחרב בית המקדש?!

רבותי, כשהכל מבולבל (בראש) אפשר לרקוד מחורבן בית המקדש!... אנשים לא יודעים עם מה לרקוד, ועל מה לבכות. זו הבעיה שלנו. ומסוגלים לטעות בין 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' לבין להבדיל 'לא תשתחוה לאל אחר'.

וי, הרוחניות מעורבת עם הגשמיות כל כך. רוקדים עם דברים משונים, ומוזילים דמעות על - 'אל אחרי'. על עולם חולף...

פתאום הוא שאל את המלמד: 'מותר באמצע לשתות קצת וודקה?' 'כן', השיב המלמד, 'לא כתוב בשולחן ערוך שלא!...

מזג הכפרי כוס לו, וכוס למלמד, והמשיכו לבכות. אחר כך נעשה לכפרי קר ומזג עוד, למה לא? מזג לשניהם עוד כוס. המלמד שלא ידע את ההשפעה של הודקה - שתה מלוא לוגמיו והמשיך לבכות. הכפרי מזג כוס נוספת ושתו, עד, עד שהתחילו לרקוד... נעשה רעש בכל הכפר, באמצע הלילה רוקדים. התלבשו ובאו כל אנשי הכפר, צבאו על הדלת ושאלו: 'מדוע אתם רוקדים?'

יו"ט, מגלה עמוקות, רבי מרדכי סבא תלמיד הרמ"א והמהרש"ל, רבי יהושע חריף מחבר ספר מגיני שלמה, רבי אברהם יהושע העשיל מחבר ספר חנוכת התורה, רבי אליעזר מחבר ספר מעשי ה', ועוד...

המפורסמות בעולם, קהילה שחיו בה יהודים קדושים ויראי ה'.

ברבנות העיר שימשו במהלך השנים רבנים גדולים שהטיבעו את חותמם לדורות, ומהמפורסמים שבהם: הרמ"א,²¹ הב"ח, תוספות

מעין החכמה

לפרוטה עד יום ששי, ואז לפני הליכתו למקוה היה נכנס לבית מרוח וקונה לעצמו כוס 'מי דבש', ובזמן השתיה היה שר: שבת, שבת... ודבר זה נהפך אצלו כקביעות במשך תקופה ארוכה.

באחד מערבי השבתות כאשר הלך משה לקנות לעצמו כוס 'מי דבש' כהרגלו, שמע קולה של אשה הממלמלת לעצמה: משה הולך לשתות, ולי אין עדיין כסף לנרות שבת.

משה נשאר לרגע נבוך מאוד, ולא ידע מה לעשות, האם ליתן הכסף שחסך לעצמו במשך כל השבוע לאשה כדי שתוכל לקנות נרות לשבת, או לשמוע לעצת יצרו האומר לו: אל תבטל מהרגלך הקבוע.

לאחר ישוב דעת, החליט להתגבר על יצרו, ונתן את כספו עבור נרות שבת. ואילו הוא הלך הפעם למקוה וטבל ללא שתיית כוסו כהרגלו. כמה שעות לאחר מכן נסתלק משה לעולמו באופן פתאומי. היות שכבר השעה היתה סמוכה לכניסת שבת, לא היתה אפשרות לטפל בקבורתו, לכן הניחוהו בחדר המתים הסמוך לבית הכנסת עד למוצאי שבת.

עם צאת השבת הופיע משה לפני הרמ"א ואמר: בשמים יש קטרוג גדול על רבינו, ואני שליח בית דין.

21. בספר תפארת בנים (חלק א - עמוד רג, לגאון רבי בנם יואל טויסיג) הובא מעשה שסיפר הגה"ק רבי יעקב לייזר מאנטוופען, וז"ל:

אל האדמו"ר רבי דוד משה מטשורטקוב הגיע מכתב מאחת העיירות בבקשת עזרה כספית עבור בניית מקוה טהרה.

לאחר תפילת שחרית הקריא הגבאי לפני האדמו"ר את תוכן המכתב בנוכחות מקורבי האדמו"ר, כמו כן נכח שם בן האדמו"ר מטשורטקוב רבי ישראל. פנה האדמו"ר אל בנו ואמר: נו, רבי ישראל (כלומר האדמו"ר רמז לו שיעסוק בענין זה).

נענה אחד המקורבים ואמר: רבי, מצב הפרנסה של האנשים בעיר קשה, ואין תועלת ללכת לאסוף, כי מסתמא נקבל פרוטות מועטות.

כאשר שמע האדמו"ר שבגלל מצב כלכלי קשה אינם רוצים לאסוף תרומות מהקהל ענה ואמר: אם כן, אספר לכם מעשה שקרה אצל רבינו הרמ"א זי"ע.

בקראקא עירו של הרמ"א היה איש פשוט, אשר כינוהו בכמה כינויים: משה

סָבֵל (על שם אומנותו, נושא מִשְׁאָאוֹת), משה שיכור, משה שבת'ניק, וסיבת הדבר לכינויים אלו - כי היה מקמץ כל ימות השבוע וחוסך פרוטה

ענה לו הרמ"א: משה! שיכור אתה, לך הביתה.

זה מיועד לעניים מרודים, שעל אף עניותם עסקו במדת החסד.

גילה לו משה, שכבר הלך לבית עולמו, אך הרמ"א לא האמין לו, ושוב אמר: משה, אתה שיכור.

זאת הלך הרמ"א לבית המדרש ושאל האם משה טרעגער (הסבֵל) בחיים? הקהל לא ידעו לענות על שאלה זו. אך הנערים ענו, משה מת ומונה בחדר המתים.

הזמין אותה הממונה לבית דין של מעלה, לטעון את טענותיה. ענו לה: אמת שעסקת רבות במדת החסד. ברם הדבר נבע מכח היותך עשירה, ואילו היכל זה מיועד לאלו שעסקו בחסד בהיותם מחוסרי אמצעים.

ניגש הרמ"א והתחיל לדבר אל ר' משה מה השליחות שיש בידך. ענה הנפטר: בשמים יש קטרוג על רבינו שאינו מזכה את העניים בעשיית חסד, כלומר, היות ואין לעני אפשרות לתרום סכום מכובד, לא מתרימים אותם כלל.

המשיכה וטענה: וכי מה אשמתי שהייתי עשירה, בטוחה אני שגם אילו הייתי עניה הייתי מקדישה כל מעייני למטרת צדקה וחסד. פסקו הבית דין של מעלה שתתגלגל שנית לעולם, ובגלגול זה תהיה עניה, ורק לאחר שתרגיש טעמה של עניות, תהיה לה הזכות להיכנס להיכל נשגב זה.

שאלו הרמ"א: כיצד ניתן לבטל קטרוג זה: **ענה**, מהיום והלאה כאשר יצטרכו לאסוף כספים עבור צדקה, ילכו גם לבתי העניים ופשוטי העם לזכותם במצוות, ובעשיית חסד, למרות שמקבלים שם רק פרוטות בודדות.

המשיך הרמ"א ושאל: איזו זכות הביאה אותך למנוע קטרוג מעלינו ואתה עוד לפני הקבורה?

ור' משה פתח וסיפר: כאשר נפטרה אסתר המלכה ועלתה לשמים קיבלו פניה בכבוד גדול.

כשמוע הרמ"א דברים אלו קיבל על עצמו שכאשר ילך לאסוף כספים לא יבדיל בין עשיר לעני, אפילו יקבל פרוטות מועטות.

המשיך הרמ"א ושאל: איזו זכות הביאה אותך למנוע קטרוג מעלינו ואתה עוד לפני הקבורה?

כאשר סיים האדמו"ר רבי משה דוד לספר מעשה זה, מיד קם בנו רבי ישראל והלך לקבץ כספים לצורך בניית המקוה בעיירה, למרות שידע את מצבם הקשה של בני הקהילה, וודאי יתנו לו סכומים פעוטים, וגם יקבל בזיונות...

ומכיון שרבות היו זכויותיה היתה עולה בקביעות מהיכל אחד למשנהו, מעלה מעלה. כאשר הגיעה לאחד ההיכלות, לא הרשה לה הממונה להיכנס, היות והיכל

אך היה תלמיד חכם אחד, הגה"ק רבי יהושע חריף (מחבר ספר מגיני שלמה) שלא נרגעה רוחו והוא המשיך לנסות ולפענח את הנעלם. ובסופו של דבר הוא לקח דף וקולמוס וכתב מכתב למקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופולי, ובו הוא שטח את המיית לבבו...

ורבי שמשון מאוסטרופולי כתב לו בתשובה כך:²²

'כבר כמה קדושים דרשוני ושאלוני לבאר להם היטב וכו' (ולא נענתי להם מסיבות השמורות עמי. אך) מגודל אהבתיה דמר, בהיותו עצמי ובשרי (היה ביניהם קשר משפחתי), ואהבת עולם אהבתיו, לא אכחיד אמרי מלבאר המילות ועניינם בקיצור מופלג, **ולא הסוד, כי קצרה היריעה מהכיל סודו...**

וכך ביאר לו רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א...

והנה, לפני 400 שנה בערך, רעש הרחוב היהודי בקראקא. אחד מתלמידי החכמים שבעיר מצא מדרש, ופרסם אותו. והמדרש הזה הסעיר את הלבבות ויגע את המחשבות!

וזה לשון המדרש (אך לא מצאנו את מקורו):

'כד ישראל חייבין אתקיים בהון: וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם' (ישעיה נ, א), **ואשתאר 'אמחץ', דא הוא: 'אמחץ ראש אויביכם'.**

וכד יתהדרו ישראל בתיובתא, אתהדר 'אמכם' לאתראה. בשעתא דא אשתלימו שמונה בגדים דלביש כהנא רבא ביומא דכיפורא'.

ולאחר שיגעו וטרחו הגיעו למסקנא שאין ביאור לדברי המדרש הזה. וכמו שכתב המגלה עמוקות זיע"א: 'המדרש הזה הוא חתום וסתום עד ביאת מורה צדק, כי צודו גבורים ממנו, **אפילו פירוש המילות...**

משמונה נשאר ארבעה...

וזה דוקא כאשר ישראל זכאין אז הוא יתברך משמש בשמונה בגדים. אך כאשר ישראל חוטאים הקב"ה עושה עצמו ככהן הדיוט הלבוש בארבעה בגדים.

ראשית עליך לדעת שהקב"ה עושה את עצמו כהן גדול הלבוש בשמונה בגדים, שהם: אבנט, מצנפת, כותונת, מכנסים, אפוד, מעיל, חושן, ציץ.

מעין החכמה

22. ניצוצי שמשון (פרשת תצוה - ד"ה ואלה הבגדים).

כאשר חטאו ישראל שלח הקב"ה את 'אמכ"ם' מעליו ונשאר רק עם 'אמח"ץ', והטעם שהוא השאיר דוקא אותם, מכיון שעל ידם הוא מוחץ את ראש שונאיהם של עם ישראל!²³

ולסיכום: בעקבות החטאים, שלח הקב"ה מעליו ארבעה בגדים, ונשאר עם ארבעה שהם: אפוד, מעיל, חושן, ציץ.

וגם מהבגדים הנשארים הוא לקח את המעיל וקרע אותו.

ומאז חלפו שנים מהחורבן...

והנה, ראשי התיבות של ארבעת בגדי הכהן ההדיוט הם: 'אמכ"ם' - אבנט, מצנפת, כותונת, מכנסים.

והראשי תיבות של ארבעת בגדי כהן גדול הם: 'אמח"ץ' - אפוד, מעיל, חושן, ציץ.

ולאחר חורבן בית המקדש קרע הקב"ה את מעילו (הרמז ב'אמח"ץ'), ופשט את ארבעת בגדיו שהם: אבנט, מצנפת, כותונת, מכנסים (הרמזים ב'אמכ"ם').

ולפי זה יובנו היטב דברי המדרש:

ארבע לשונות תחינה...

יהי רצון מלפניך, ה' אלהינו, שתציץ בבושתנו, ותביט ברעתנו, ותתלבש ברחמך, ותתכסה בעוזך, ותתעטף בחסידותך, ותתאזר בחנינותך, ותבוא לפניך מדת טובך וענוותנותך.

בגמרא הקדושה (ברכות טז:) הובאו התפילות שהיו האמוראים הקדושים מוסיפים ומתפללים בסיום תפילתם.²⁴

ואחת מהתפילות שהובאו שם היתה תפילתו של רבי יוחנן, וכך הוא היה מתפלל:

מעין החכמה

הנה כל הני תנאי ואמוראי שהיו רגילים להיות אומרים בקשות ותחנונים אחר התפילה, **היה כוונתן למה שהזהירו** (ברכות כח:) **שלא יעשה האדם תפילתו קבע אלא רחמים ותחנונים,** וכל תפילת י"ח כיון שכבר קבעו לנו אנשי כנסת הגדולה הרי הם חוב עלינו ואין היכר בזה שאנחנו מתכוונים לרחמים ותחנונים אלא כמו פורע חובו, **ולכן קיימו דבר זה ברחמים ותחנונים,** שביקשו אחר סיום התפילה שסידרו לנו אנשי כנסת הגדולה, הוסיפו כל אחד משלהם.

23. והמשיך רבי שמשון וכתב (שם): ולמרות שלפי ההסבר הזה

נמצא שהקב"ה פשט את בגדי הכהן הדיוט ונשאר עם בגדי הכהן גדול, ואם כן איך אמרתי שבזמן שישראל חוטאים הקב"ה עושה עצמו ככהן הדיוט?

מכל מקום נִשְׁתַּנָּה הוא יתברך לענין זה שמשמש רק בארבעה בגדים.

24. כתב הצ"ח (שם ד"ה ר' אלעזר), וז"ל:

'תתלבש ברחמך' - שהקב"ה יחזיר את הכותונת, שנאמר עליה: **"וְהִלְבַּשְׁתָּם כְּתֹנֶת" (שמות כט, ח), ונאמר: "כְּתֹנֶת בְּד קָדֵשׁ יִלְבָּשׁ" (ויקרא טז, ד).**

'תתכסה בעוזך' - כנגד המכנסים, שנאמר: **"וַיַּעֲשֶׂה לָהֶם מְכַנְסֵי בְד לְכִסּוֹת בֶּשֶׂר עֲרוֹה מִמֶּתְנִים וְעַד יְרַכְיִם? הֲיִי?" (שמות כח, מב).**

'תתעטף בחסידותך' - כנגד המצנפת, שהרי ידוע שהמצנפת עניינה עטיפת הראש, ומבואר בגמרא (מועד קטן כד): **כל עטיפה שאינה כעטיפת הישמעאלים אינה עטיפה וכו'...**

'תתאזר בחנינותך' - כנגד האבנט, 'אזר ישראל בגבורה'.

אך, למרות הכל, הקב"ה החליט שעוד לא הגיע הזמן להחזיר את ארבעת הבגדים הללו, עוד לא הגיע הזמן לגאולה...²⁶

וה' יזכנו לראות בשוב ה' ציון ברחמים.

והנה הרבה סודות גנוזים בתפילה נוראה זו ובספרים הקדושים האריכו בזה, ועתה אנו רוצים להתמקד בקטע אחד מתוך התפילה, והוא: **'ותתלבש ברחמך, ותתכסה בעוזך, ותתעטף בחסידותך, ותתאזר בחנינותך'.**

בקטע זה הוזכרו ארבע לשונות של מלבוש, והם: לבוש, כיסוי, עטיפה, אזירה (כמו אזר ישראל בגבורה).

וכתב הגה"ק הרב יחיאל הלר זיע"א, **זתו"ד: 25**

רבי יוחנן ראה שבסיבת החורבן התקיים הפסוק: **"וּבִפְשָׁעֵיכֶם שִׁלַּח אֶמְכֶם" (ישעיה ג, א), והקב"ה שילח ארבעה בגדים: 'אבנט, מצנפת, כתונת, מכנסים'.**

ולכן הוא החליט לבקש מה' יתברך, שלש פעמים ביום, שיחזיר את הבגדים הללו. ולכן נקט בתפילתו דוקא את הלשונות הללו:

מעין החכמה

זמן שאני בתוכה אין האויבים נוגעים בה, אלא אכבוש עיני ממנה ואשבע עליה שלא אוזקק לה עד עת קץ, ויבואו אויבים ויחריבו אותה. מיד השיב הקדוש ברוך הוא ימינו והחזירה לאחוריו, שנאמר: **"השיב אחר ימינו מפני אויב" (איכה ג, א).**

באותה שעה נכנסו אויבים להיכל ושרפוהו באש. כיון ששרפוהו אמר הקדוש ברוך הוא, שוב אין לי מושב בארץ, כל הארץ לא שלי הוא,

25. עמודי אור (תשובה קכב בהגה"ח).

26. ושני הדברים הללו (שילוח הבגדים וקריעת המעיל) לא היו הנוזקים היחידים שקרו בעקבות החטאים... וכך כתבנו בספרנו חלב הארץ (חלק ז, קיצור הלכות - ענף ב):

אמרו במדרש (ילקוט שמעוני, איכה רמזים תתקצו-תתקצ"ד): **בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא להחריב את בית המקדש, אמר: כל**

מסילות אל הנפש

פרשת תצוה - ארבע לשונות תחינה

שהגיע זמן שאתה מתבקש לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו, מה היום מיומיים שאני מתבקש לפני הקדוש ברוך הוא? אמר לו, איני יודע, שהיה ירא לומר חורבן בית המקדש.

הניח את ירמיה והלך אצל מלאכי השרת שהיה מכיר אותם משעת מתן תורה. אמר להם, משרתים עליונים! אתם יודעים מפני מה אני מתבקש לפני הקדוש ברוך הוא? אמרו לו, בן עמרם אינך יודע שבית המקדש היה קיים ועכשיו הרי הוא חרב בימי ירמיה, וישראל גלו, ואתה מתבקש לספוד ולבכות.

מיד קרע בגדי כבוד שהלבישו הקדוש ברוך הוא, והניח ידו על ראשו והיה צועק ובוכה, והלך אצל אבות העולם. אמר לו אביו עמרם, מה זאת לך בני? אמרו לו אבות העולם, משה רועה ישראל מה היום מיומיים? אמר להם, אבות אבותי! אין אתם יודעים שבית המקדש חרב, וישראל גלו לבין אומות העולם?! מיד הניחו ידיהם על ראשם וקרעו בגדיהם והיו צועקים ובוכים והולכים עד שערי בית המקדש.

כיון שראה אותם הקדוש ברוך הוא, חגר שק ותלש בשערו, ואלמלא מקרא כתיב אי אפשר לאומרו, הדא הוא דכתיב: "וילקקוה ולחגורו שק" (ישעיה כב, יב). והיו בוכים והולכים משער לשער כאדם שמתו מוטל לפניו. והקדוש ברוך הוא מספיד ואומר, אוי לו למלך שבקטנתו הצליח, ובזקנתו לא הצליח, אוי להם לזקנים שבזקנתם חרב ביתם.

הניח אברהם ידו על ראשו וידו אחת חזר לאחוריו, והיה צועק ובוכה ואמר: רבונו של עולם! בני היכן הם? ואמר לו הקדוש ברוך הוא, ענן בא עליהם ושבה אותם. אמר לפניו, רבונו של עולם! למאה שנה נתת לי בן והייתי שמח בו שמחה גדולה, ובשעה שאמרת לי העלהו לעולה שמחתי, ולא עיכבתי על דבריך. ובאו מלאכי השרת ואמרו זה לזה, כך אמרנו זה לזה בשעה שהלך אברהם ועקד את יצחק בנו על גבי המזבח, בואו ונראה את הבן שנתן לו

אלא אסלק שכינתי ממנה. באותה שעה בא מט"ט [שם מלאך קדוש] ונפל על פניו. בכה הקדוש ברוך הוא ואמר, מה עשיתי שהשריתי שכינתי למטה בשביל ישראל, ועכשיו שחטאו חזרתי למקום הראשון, חי"ו שהייתי שחוק לאומות ולעג לבריות.

באותה שעה בא מט"ט ונפל על פניו, ואמר לפניו: רבונו של עולם! אני אבכה

ואתה לא תבכה. אמר לו, למה אין אתה מניח אותי לבכות, אכנס למקום שאין לך רשות ליכנס ואבכה, שנאמר: "ואם לא תשמעוהו במסתרים תבכה נפשי מפני גְּוָה" (ירמיה ג, יז).

אמר להם הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת, בואו אני ואתם ונלך לביתי ונראה מה עשו לו האויבים, מיד הלך הקדוש ברוך הוא ומלאכי השרת וירמיה הנביא לפניו. כיון שראו בית המקדש אמר, בוודאי זה היה ביתי וזה היה מנוחתי שבאו האויבים שם ועשו כרצונם. באותה שעה היה הקדוש ברוך הוא בוכה וצועק ואומר: בני היכן הם? כהני היכן הם? ולויי היכן הם? אדירי היכן הם? ומה אעשה? כמה פעמים התריתי בכם שתחזרו בתשובה ולא אביתם!

אמר לו הקדוש ברוך הוא לירמיה, מה אתה רואה היום? אני דומה לאחד שהיה לו בן ועשה לו חופה ומת בתוך חופתו, ואין לך כאב לא עלי ולא על בני! לך וקרא לאברהם יצחק ויעקב ומשה מקבריהם, כי הם יודעים לבכות. אמר לפניו, רבונו של עולם! איני יודע היכן משה קבור. אמר לו, לך ועמוד על שפת הירדן וקרא בן עמרם בן עמרם! עמוד, וראה צאנך שקרעוהו אויבים.

מיד הלך ירמיה למערת המכפלה לאבות העולם ואמר להם, עמוד! שהגיע זמן שאתם מתבקשים לפני הקדוש ברוך הוא. אמרו לו, מה היום מיומיים שאנו מתבקשים לפני הקדוש ברוך הוא? אמר, איני יודע, מפני שהיה ירא לומר להם חורבן בית המקדש. אמר, עכשיו יאמרו לי בימך היתה זאת לבנינו?

הניחם ירמיה והלך ועמד על שפת הירדן וקרא, בן עמרם בן עמרם! עמוד,

שוב פתח משה ואמר, אוי על זיו המקדש שחשך, אוי שהגיע זמן שחרב ונשרף, ההיכל, ותינוקות של בית רבן נהרגו, ואבותיהם הלכו בשבי בגלות ובחרב.

שוב פתח משה ואמר, אתם השבאים! אם אתם הורגים אל תהרגו בהריגה אכזרית, ואל תהרגו את כולם, ואל תהרגו בן בפני אביו, ובת בפני אמה, שעוד יבוא זמן ואדון השמים יעשה עמכם חשבון. והכשדיים הרשעים לא עשו כך, אלא היו מושיבים את הבן בחיק אמו ואומרים לאביו קום שחט אותי, ואמו היתה בוכה ואביו קם ושוחטו וכו' וכו'.....

ועוד אמר משה לפני המקום, רבונו של עולם! כתבת בתורתך: "ויושר או שיה איתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" (ויקרא כב, כח), והלא כבר הרגו בניס ואמותיהם כמה וכמה, ואתה שותק.

באותה שעה קפצה רחל אמנו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה: רבונו של עולם, גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה, ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים, והגיע זמן נישואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאוד, כי נודעה לי העצה, והודעתני לבעלי ומסרתני לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי, כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כך ניחמתי בעצמי וסבלתי את תאוותי, וריחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו [החליפון] אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתני לאחותי כל הסימנן שמסרתני לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל.

ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המיטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת, ואני משיבתו על כל דבר ודבר, כדי שלא יכיר לקול אחותי, וגמלתי חסד עמה, ולא קינאתי בה, ולא הוצאתיה לחרפה, ומה אני שאני בשר ודם עפר ואפר לא קינאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה, ואתה מלך חי וקיים רחמן, מפני מה קינאת לעבודה זרה שאין בה ממש והגלית בני, ונהרגו בחרב, ועשו אויבים בם כרצונם?

בקהיות שנים למאה שנה ואינו חס עליו, ועכשיו לא תזכור זאת ותרחם עליו, פתח ואמר המקרא הזה: "מי יתן ראשי מים וגו'" (ירמיה ה, כג).

אמר יצחק לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם! בני היכן הם? אמר לו, נמסרו ביד צריהם כצאן לטבח. אמר לפניו, רבונו של עולם! בשעה שאמר לי אבא כפות עצמך על גבי המזבח לא עיכבתי על דבריו, עכשיו לא תזכור לי זאת ותרחם על בני?! פתח ואמר: "שמעתי ותרזו בטני וגו'" (חבקוק ג, טז).

אמר יעקב לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם! בני היכן הם? אמר לו, עין הרע שלטה בהם והגלו אותם לבבל, פתח ואמר: "יקלים היו ורדפינו מנשרי שמים" (איכה ד, ט). אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם! לשוא רדפתי לפניך, לשוא נפלו עצמותי במדבר! פתח ואמר: "מי יתן לי אבר כיונה" (תהלים נה, ז).

באותה שעה עמדו כולם באגודה אחת והיו צועקים ובוכים. אמר להם הקדוש ברוך הוא, אבות העולם! למה אתם בוכים? אמר להם, אוי לו לזקן שבקטנותו הצליח ובזקנותו לא הצליח, אוי לו למלך שנשבו לו בניו בחייו, אוי לו למלך שהיה שחוק לכל בריותיו, שנאמר: "הייתי שחוק לכל עמי" (איכה ג, יד) וכו' וכו'...

מיד פתחו כולם ובכו וקוננו בקינות ואמרו, אוי על מה שהגיע לבנינו, איך היו כיתומים בלי אבא, איך ישנתם בחורף ובקיץ בלי לבוש ובלי כסות, איך הלכתם בהרים ועל אבני חצץ בלא נעלים ובלא סנדלים, איך לקחו אתכם עם שקי חול על גביכם, איך הלכתם עם ידים קשורות לאחוריהם, איך לא נתנו לכם לבלוע רוק.

פתח משה ואמר, ארורה השמש! למה לא החשכת את העולם בשעה שנכנס האויב לבית המקדש? השיבה השמש למשה, רעיא מהימנא! איך הייתי יכולה להחשיך, שהרי לא נתנו לי והיכו אותי בששים מכות של אש ואמרו לי, צאי והאירי אורך.

מסילות אל הנפש

פרשת תצוה - ארבע לשונות תחינה

לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח [והמתין לי] עד שסיימתי תפילתי. לאחר שסיימתי תפילתי אמר לי: שלום עליך, רבי! ואמרת לי: שלום עליך, רבי ומורי! וכו' ואמר לי: בני, מה קול שמעת בחורבה זו? ואמרת לי: שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת: אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. ואמר לי: חייד וחיי ראשך, לא שעה זו בלבד אומרת כך, אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך - ולא זו בלבד, אלא בשעה שישיראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמה הגדול מבורך, **הקדוש ברוך הוא** מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם...

ומלבד זאת בזהר הקדוש הרחיב לתאר את הכאב הנורא של שכנת עוזנו מדי לילה ולילה עד כדי שעומדת **השכינה הקדושה** במקום בית המקדש ושואגת שלש שאגות נוראות בשלש משמרות של הלילה:

שאגה ראשונה - בתחילת הלילה כאשר עומדת במקום המזבח החיצון אשר בו היו נעשים הקרבנות, שאזי שואגת ומקוננת על העדרם וביטולם.

שאגה שניה - בחצות הלילה כאשר עומדת במקום קודש הקדשים, שאזי שואגת שאגה נוראה על ריחוקה מן בחינת היחוד שהיה תדיר אצלה.

שאגה שלישית - בתחילת המשמרה השלישית כאשר עומדת במקום מזבח הקטורת, שאזי שואגת ומקוננת על ביטול עבודת הקטורת, [הקב"ה שואג ביום והשכינה הקדושה שואגת בלילה]... עיי"ש בחלב הארץ באורך.

מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ואמר, בשביכך רחל אני מחזיר את ישראל למקומו, הדא הוא דכתיב: "כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מיאנה להינחם על בניה כי איננו" (ירמיה לא, יז), וכתב: "כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך וגו'" (שם פסוק טו), וכתב: "ויש תקוה לאחריתך נאום ה' וישבו בנים לגבולם" (שם פסוק יז).

ובזהר הקדוש הוסיפו שמלבד הצער הנורא של הקדוש ברוך הוא, האבות הקדושים, משה רעיא מהימנא, וכל שאר הצדיקים בעת חורבן בית המקדש, בכו גם ששים ריבוא [שש מאות אלף] מחנות של מלאכי מרום העליונים שהם מלאכי השלום, וכן נודעו מאתים אלף עולמות שהיו גנוזים מיום שנברא העולם, כמבואר באורך בזהר הקדוש (זוהר חדש, מדרש הנעלם - איכה דף קיא ע"ב).

צא וראה עד היכן הגיע צער החורבן, עד כדי שאפילו הקליפות וכחות החיצונים מהקליפות הדקות בכו בעת חורבן בית המקדש על החורבן, מפני שהיו ניזונים מן עשן האברים והחלבים שהיו שורפין בלילה על גבי המזבח, ואלו הם בני משמרה ראשונה, שעליהם נאמר: חמור נוער, וכשחרב בית המקדש פסק להם מזונם.

והנה שמה יאמר האומר כי צער זה על חורבן בית המקדש ועל הגלות היה פעם ואיננו עתה כמו שהיה בתחילה, צא תאמר לו כי צער זה מתחדש והולך מאז חורבן בית המקדש ועד עתה בכל יום ויום על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו, כמו שאמרו רבותינו הקדושים בגמרא הקדושה (ברכות ג.) שמהז חורבן בית המקדש הקדוש ברוך הוא בעצמו מקונן מדי יום ושואג עליו כארי.

וכלשונם הטהורה (שם): תניא, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונכנסתי

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

ורואים את הדברים בחוש, שמי שלבוש כאדם ששומר תורה ומצוות יהיה לו קשה להסתובב ולהתחבר עם אנשים פורקי עול. ולכן יש בזה הגנה גדולה מפני השפעות רעות. תופעה זו אינה במקרה, אלא **יש בבגדים קדושה השומרת**

את האדם מפני העבירות.

ד. הנה נודע מפי גדולי ישראל צדיקי הדורות שכל תנועותיו החיצוניות של האדם משפיעות מאוד על הפנימיות שלו. ולכן ישנה חשיבות רבה למראה הנאה והמסודר של האדם, **שהמראה החיצוני מסייע רבות לפנימיות האדם, ועוזר לו לזכות למחשבה צלולה וליציבות הדעת בעבודת ה' יתברך.**

ומאידך, כאשר התנועות החיצוניות של האדם מבולבלות וחסרי יציבות, ובנוסף גם מראה הפנים שלו מבולגן ומרופט, קרוב לוודאי שגם פנימיות נפשו מבולבלת ומרופטת, וברור אם כן שאדם שפנימיות נפשו מבולבלת ומרופטת אינו כלי ראוי ללמוד ולקבל תורה, ובוודאי לא בהעמקת הדעת ובסברא ישרה כלל.

ה. וביותר צריכים להיזהר בכל זה תלמידי חכמים ובני התורה, **שחובה עליהם יותר מכל אחד ואחד שיהיו נקיים ומסודרים בלבושיהם ובמראהיהם.** שהרי כל חכם שלא נראה הדור בלבושו ומראהו נראה מרושל, בני האדם מזלזלים בדבריו ולא מקבלים ממנו כלל, שאין מחשיבים אותו לחכם כלל. אולם כשכבא לפנייהם חכם הדור בלבושו ומראהו נאה, נקי ומסודר דמותו עושה רושם ומתקבלים דבריו על לב שומעיהם.

וה' יזכה אותנו למדת הנקיות בשלימות!

א. נצטוינו בתורה הקדושה שקודם שניגשים לעמוד לפני ה' יתברך לתפילה ולדברי הודאה, שבח ותהילה, צריכים להכין את גופנו שיהיה ראוי לכך. וזאת על ידי שמנקים אותו לפני כן. נקיון חיצוני ונקיון פנימי.

נקיון חיצוניות הגוף - כולל נטילת ידיים כהלכה, רחיצת פניו ופיו וכו'. ונקיון פנימיות הגוף - כולל נקיון הקרביים ובני מעיים.

ולא רק זאת, אלא מכלל הדברים אנו למדים שנצרך שהאדם יתן דעתו שיהיה מראהו הכללי נאה נקי ומסודר, וכשם שכאשר הוא נפגש עם מלך או שר חשוב שהם בשר ודם האדם מכין את עצמו בבגדים נאים ומכובדים, קל וחומר הבא לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו והוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים, שצריך לציין עצמו בבגדים נאים ומכובדים. ולכן, **מדת הנקיות כוללת בתוכה גם נקיות מהחטא וגם נקיות הגוף ומלבושיו מלכודך.**

ב. לבושו של יהודי צריך להיות מיוחד בשלשה דברים: 1. שיהיה לבושו צנוע. 2. להיזהר מלבוש האסור על פי תורה. 3. בלבוש של מצוה, היינו ציציית השקולה כנגד כל המצוות.

ג. לפעמים נדמה לו לאדם שענין הבגדים הוא בסך הכל ענין חיצוני ולא חשוב, אבל האמת היא שיש בהם - בבגדים, **נקודה פנימית ועמוקה** ולכן הם תופסים מקום חשוב בעבודת ה'. משום שמלבד שהבגדים משמשים כהגנה על חיצוניות האדם מפני פגעים מבחוץ כגון: קור חום וכדומה, הם משמשים באופן נוסף ובעיקר גם **לשמירה על פנימיות האדם.**

מגילת הרב יורם

מגילת אסתר עם באוריו של
אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

מגילה
מבוארת

מגילה
בסיסית

להזמנות:

www.hameir-laarets.org.il
*2910 | 08-37-40-200

זכר למחצית השקל

להפצת תורת אבינו מו"ר הרב יוסף מינאל אברג'ל זע"א

קחו חלק בהפצת התורה:

08-37-40-200

השותפים יתברכו ע"י
מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

ניתן להעביר גם מתנות לאביזנים, שיחולקו ביום הפורים ע"י הרב שליט"א

שעורי השבוע

מפי הרב"ג רבינו ישראל אברנ'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30

שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

ראשון - כל שבוע בשעה: 21:00

92.1FM | 105.7FM | 104.3FM

שני - כל שבוע בשעה: 20:00

בבית הכנסת 'שירת קטיף' רחוב שחף 91

יד בנימין

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00

בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

ערוצי מחלקת המדיה

של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

Français	Русский	English	Español	עברית
joindre :	присоединитесь:	to join:	Para unirse:	להתחברות:

פרשת תצוה

ט"ו אדר א התשפ"ד

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
18:42	18:04	17:14	באר שבע
18:42	18:04	17:13	תל אביב
18:40	18:02	17:11	חיפה
18:48	18:11	17:07	אילת
18:46	18:07	17:16	ירושלים
		16:56	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

מפי קדשו של אטור' זיע"א

המסר שצריך לעבור אלינו הוא - להיות רגיש לה', דבר שה' לא אוהב אל תעשה אותו.

ה' לא אוהב שקר - גם אם תפסיד את החיים שלך, את המשפחה, את הכל, אל תשקר. ה' לא אוהב לשון הרע - תייבש את הפה שלך, אל תדבר בגנות הזולת. שום סיבה שבועולם לא תשכנע אותך לעבור על רצון ה'.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'